

UZOKBOY BEGIMKULOV

**INFORMAČNĚ-VZDĚLÁVACÍ PORTÁL PEDAGOGICKÉHO
VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ UZBECKÉ REPUBLIKY**
THE INFORMATION EDUCATIONAL PORTAL OF HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF EDUCATION
IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Tento text prezentuje cíle a stav jednoho z významných témat spolupráce uzbeckých univerzit a partnerů z EU v rámci projektu Tempus. Tímto tématem je rozvoj e-learningu jako moderní formy vzdělávání učitelů, a to prostřednictvím tvorby a rozvoje informačně-vzdělávacího portálu při Státní pedagogické univerzitě v Taškentu. Nejprve text odkazuje na širší kontext problematiky a definuje zakázku, pro kterou je portál vytvářen. Poté blíže charakterizuje konkrétní cíle a obsah portálu a dále formu, do které je portál rozvíjen.

Kontext

29. srpna 1997 byl uzbeckými zákonodárci přijat zákon nazvaný *O národním programu odborného vzdělávání* a 6. října 1997 podepsal prezident republiky výnos *O radikální reformě všeobecného a odborného vzdělávání* vymezující hlavní úkoly, které má národní program odborného vzdělávání splnit.

Národní program byl uveden coby strategicky promyšlená a vědecky podložená vize. Usiluje o citlivé vnímání celkových tendencí i konkrétních aspektů společenského a ekonomického vývoje země a zároveň vyzývá k hledání co možná neúčinnějších způsobů realizace této vize. Dokument se hlásí k tezi, že vzdělávání je na pozadí problémů, které lidstvo řeší v 21. století, určujícím faktorem udržení hodnot světové kultury a zároveň realizace ideálů pro budoucnost. Deklaruje, že pro mobilizaci potenciálu vzdělávání je zapotřebí seznamovat se a pracovat s nejlepšími mezinárodními i místními zkušenostmi s fungováním vzdělávacích institucí a systému odborného vzdělávání jako celku. Nepochybně je také zásadní, aby vzdělávacím institucím byli k dispozici kvalifikovaní pedagogičtí odborníci.

V rámci prací na reformě bylo nutné vypracovat a realizovat speciální cílové programy zaměřené na úspěšnější realizaci změn. Mezi taková opatření náleží:

- konsolidace materiálně-technické a informační základny vzdělávacích institucí, zajištění dostupnosti kvalifikované studijní literatury a moderních pedagogických technologií ve vzdělávacím procesu, informatizace systému dalšího vzdělávání formou tvorby lokálních a celostátních informačních sítí, dostupnost literatury všech typů v knihovnách;
- maximální informatizace vzdělávacího procesu, plné využití počítačových informačních sítí v dalším vzdělávání, přístup k světovým informačním sítím.

Globalizace společenská i ekonomická, rychlé změny v informačně-komunikační infrastruktuře, mezinárodní konvergence a spolupráce nesou s sebou nové požadavky na získávání i poskytování vědomostí a na role, které v tomto procesu lidé hrají. Jedním ze současných směrů vývoje školství je postupná integrace informačních a komunikačních technologií do vzdělávacího procesu a do řízení školství. Prvním úkolem reforem se stává nová koncepce, obsah a organizace výukových materiálů, pedagogické práce učitele a práce studentů v prostředí informačních a komunikačních technologií.

Jednou z obsahových náplní rozvoje školství je tvorba odpovídajících podmínek pro to, aby se informačně-metodická kultura studentů stala klíčovým kritériem jejich vzdělanosti.

Informačně-vzdělávací portál

Informačně-vzdělávací portál pedagogického vysokého školství Uzbecké republiky můžeme charakterizovat jako otevřený a dynamický systém a jako informační a komunikační zázemí, které umožňuje účinnou interakci účastníků vzdělávacího procesu, přístup k informačním zdrojům nejružnějších úrovní, rozvoj informační vzdělanosti.

Základem vzdělávacího systému je informační prostředí na vysoké kvalitativní a technologické úrovni. Jeho tvorba a rozvoj je technicky náročným a nákladným úkolem. Avšak jen takové prostředí umožní pokročit v otevřenosti školství a v tom, aby bylo školství schopno plnit požadavky moderní doby. Elektronické a tradiční studijní materiály se musejí vzájemně doplňovat do podoby jednotného vzdělávacího prostředí. Informační technologie mají přitom pomáhat při řešení takových pedagogických úkolů, které jsou tradičními metodami vyřešitelné jen obtížně nebo vůbec.

Informačně-vzdělávací portál chápeme jako zázemí, které sjednotí prostředí pedagogického vzdělávání a takové vzdělávání zkvalitní, umožní zachování, rozvoj a užitečné nasazení vědecko-pedagogického potenciálu a za pomoci informačních technologií posune toto vzdělávání na novou úroveň.

Jednotný informačně-vzdělávací portál umožní přechod ke vzdělávání na otevřených principech, vyjádřených tím, že účastníci vzdělávání budou moci plně uplatňovat právo na výběr vzdělání a rovný přístup k jeho zdrojům. Proto musí autoři portálu řešit nejen otázky technologické, ale i pedagogické. To znamená především:

- dosáhnout maximální informatizace vzdělávacího procesu, plně využít počítačové zdroje;
- vypracovat pedagogické principy tvorby portálu včetně stanovení základních prvků a směrů vyučování v rámci kurikula;
- vypracovat obecné principy tvorby elektronických vzdělávacích zdrojů;
- standardizovat uživatelská rozhraní z hlediska pedagogicko-psychologických požadavků;
- shodnout se na postupu při registraci, uživatelské kontrole;
- apod.

Další podmínkou efektivního učení prostřednictvím informačních a komunikačních technologií je adekvátní stanovování vzdělávacích cílů. Je průkazné, že formulace cíle je vůdčím elementem pro metodický i pedagogický systém vzdělávání. Sladění technologických možností a vzdělávacích cílů patří k největším konkrétním výzvám při tvorbě portálu.

Informačně-vzdělávací portál má napomáhat účinné interakci mezi účastníky vzdělávacího procesu, poskytovat přístup k informačním zdrojům nejrůznější úrovně a moderním vzdělávacím technologiím. Má přispívat k rozvoji principů informační společnosti jako podmínky přístupnosti, trvalosti a kvality vzdělávání.

Je tudíž třeba pokračovat ve vybavování pedagogických vzdělávacích institucí počítačovými technologiemi, napomáhat rozvoji telekomunikačních systémů a zpřístupňovat internetové zdroje.

Potřebný je rovněž další rozvoj učitelské kvalifikace a systému dalšího vzdělávání za pomoci informačních technologií. Pozornost při vývoji informačně-vzdělávacího portálu je nutno věnovat tvorbě elektronických učebnic a informačně-vzdělávacích zdrojů.

Pro úspěch informačně-vzdělávacího portálu je důležité vyřešit následující úkoly:

- vybavit pedagogické vzdělávací instituce počítačovými technologiemi včetně specializovaného pedagogického softwarového vybavení pro vzdělávací proces, využívat tyto technologie v řízení škol, rozvinout systém elektronické výměny dokumentů;
- založit centrum vývoje telekomunikačních zařízení a internetových zdrojů, které umožní učit se užívání nových informačních technologií ve školství;
- rozvinout systém zvyšování učitelské kvalifikace a dalšího vzdělávání za pomoci informačních technologií včetně vypracování a realizace programů profesního rozvoje, organizace vzdělávacích center a opatření k proškolení inženýrsko-pedagogických odborníků vzdělávacích institucí;
- vytvářet podmínky pro vědecko-metodickou podporu informatizace školství (vzdělávací programy, semináře, metodické pokyny, elektronické učebnice, informačně-vzdělávací webové stránky);
- zakládat centra zdrojů a technické podpory.

Aby bylo možné zajistit zavedení prvků distančního vzdělávání do systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a posléze začlenit informační prostředí do portálu uzbeckého Ministerstva vysokého školství, je třeba mít při tvorbě portálu jednak na mysli podmínky pro rovný přístup všech vysokoškol-

ských institucí k informačním kanálům a zdrojům, a také vytvořit portál vstřícný k zavedení a zvládnutí informačních technologií v řídicí a pedagogické činnosti.

Proto jsou na informačně-vzdělávací portál kladeny nároky, které znamenají směřovat k následujícím výstupům:

- realizace integrovaných databází;
- možnost elektronické výměny dokumentů mezi pedagogickými institucemi na celostátní úrovni;
- existence jednotného informačního prostředí pedagogických institucí na celostátní úrovni;
- založení jednotné informační knihovny (elektronické učebnice, další moderní informační zdroje, jednotné informační databáze, elektronické knihovny atd.);
- existence jednotného telekomunikačního prostředí pedagogických institucí;
- rozvoj infrastruktury, která umožní přístup k informacím vzdělávacího i manažerského charakteru;
- ustavení nového informačně-vzdělávacího prostředí a sociálně-psychologické základny pro využívání informačních a komunikačních technologií ve školství;
- masová počítačová gramotnost a rozvoj společnosti pedagogických a řídicích pracovníků, kteří umějí využívat nové informační technologie a řešit úkoly související se zkvalitňováním vzdělávání;
- existence systému vědeckého a metodického zpřístupňování nových vzdělávacích technologií a forem a metod výuky využívajících informační technologie;
- zpřístupnění vzdělávacích informací, jednotného systému databází a dalších informačních zdrojů, zavedení mechanismů registrace, předávání a uchovávání dokumentů, informovanost všech sfér společnosti o pedagogickém vzdělávání.

Otázkou také je, jak informačně vzdělávací portál naplnit přiměřeným obsahem. K základním dokumentům, které portál obsáhne, patří státní vzdělávací standardy, kurikula, sylaby, učebnice, texty přednášek, kandidátské a doktorské práce a abstrakty těchto prací. Dále bude k dispozici elektronická verze uzbekkého časopisu *Pedagogické vzdělávání*, elektronická knihovna, a samozřejmě distanční kurzy, moduly pro zkoušení či elektronické konference, informace o dalších pedagogických institucích a jejich absolventech a také novinky ze sféry pedagogiky.

Závěr

Jak naznačuje tento text, přináší realizace informačně vzdělávacího portálu značné nároky na tvorbu podmínek pro další rozvoj informačních služeb a kvality vzdělávacího procesu. Systém pedagogického vzdělávání se však stále vyvíjí a našim úkolem je přizpůsobovat jej s ohledem na současné trendy.